

Тема: Право спільної власності

I заняття – питання 1, 2, 3; завдання 1, 2, 3, 4.

II заняття – питання 4, 5; завдання – 5, 6; задачі 1, 2, 3, 4, 5.

1. Поняття спільної власності. Види спільної власності.
2. Право спільної часткової власності:
 - а) підстави виникнення;
 - б) поняття реальної та ідеальної частки;
 - в) здійснення права спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки;
 - г) підстави та порядок припинення.
3. Право спільної сумісної власності:
 - а) підстави виникнення;
 - б) здійснення права спільної сумісної власності. Особливості правового статусу подружжя як співвласників;
 - в) підстави та порядок припинення.
4. Особливості права спільної власності на житловий будинок (квартиру).
5. Особливості права спільної власності на земельну ділянку.

I. Нормативні акти:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
4. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14-Text>
5. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. № 2482-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12-Text>
6. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15-Text>
7. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>
8. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14.05.2015 р. № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>

II. Судова практика:

1. Рішення Конституційного Суду України від 02.03.2004 року № 1-2/2004 у справі за конституційним зверненням Ярового Сергія Івановича та інших громадян про офіційне тлумачення положень пункту 2 статті 10 Закону України "Про приватизацію державного житлового фонду" та за конституційним поданням 60 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень статей 1, 10 цього Закону (справа про права співвласників на допоміжні приміщення багатоквартирних будинків). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-04#Text>

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКІО» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України № 17-рп/2012 від 19.09.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-12-Text>

3. Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових справ: Постанова Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 року № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-14#Text>

4. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя» Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 року № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text>

5. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 03.07.2019 року № 554/8023/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83000767>
6. Постанова Верховного Суду від 18.09.2019 року від 18.09.2019 року № 640/20563/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84481679>
7. Постанова ВС від 09 вересня 2024 року у справі № 671/1543/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121570439>
8. Спільна власність у практиці Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Prezent_spil_vlasn_2021.pdf
9. Специфіка захисту в сфері спільної власності. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Krat_Spec_zah_pr_vl.pdf
10. Постанова ВС від 03 червня 2024 року у справі № 712/3590/22. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/119559291?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&ga=2.221980187.226908484.1737130986-1999380638.1737130986#_gl=1*64pzit*_gcl_au*OTg1MzQ4OTcwLjE3MzcxMzA5ODU
11. Постанова ВС від 23 січня 2024 року у справі № 523/14489/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116920101>
12. Ухвала ВС від 17 вересня 2024 року у справі № 357/3145/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123552699>
13. Ухвала ВС від 04 жовтня 2024 року у справі № 369/3056/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122302449>
14. Постанова ВС від 11 грудня 2024 року у справі № 369/3056/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123949158>
15. Постанова ВС від 14 серпня 2024 року у справі № 442/1888/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121075201>

III. Література:

1. Гасцька-Колотило Я.З., Ільків Н.В. Окремі питання права спільної власності // Довідник нотаріуса. – Київ: Істина, 2008. – С. 61 – 66.
2. Гриняк О. Б. Право спільної власності подружжя на житло за законодавством України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Київ, 2015. – 19 с.
3. Гриняк А. Право спільної власності за цивільним та сімейним законодавством України / А. Гриняк // Юридична Україна – 2015. № 6. – С. 59-64.
4. Дякович М.М. Сімейне право України: навч. посіб. Харків : ЕКУС, 2022. 416 с.
5. Жилінкова І. Проблема визначення часток у праві спільної часткової власності/ І. Жилінкова // Право України. – 2005. – № 5. – С. 115-118.
6. Ієвіня О. Окремі питання щодо об'єктів права спільної сумісної власності подружжя // Нотаріат для Вас. – 2013. – № 3.
7. Кондратьєва Н. М. Правове регулювання здійснення права спільної часткової власності на майно за Цивільним і Земельним кодексами // Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 35. – КИЇВ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – С. 349 – 357.
8. Кондратьєва Н.М. Правове регулювання права спільної часткової власності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Н.М. Кондратьєва. – КИЇВ, 2011. – 233 с.
9. Лепех С. Правовий режим грошей як спільного майна подружжя/ С. Лепех// Право України. – 2013. - № 10. – С. 85-96.
10. Лозовий А. І. Підстави припинення спільної часткової власності на нерухоме майно : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук / Андрій Іванович Лозовий ; Міністерство освіти і науки України, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. – ХАРКІВ: 2015. – 20 с.

11. Луць В. Окремі аспекти регулювання відносин спільної власності за цивільним та сімейним законодавством України / В. Луць, А. Гриняк // Юридична Україна. – 2008. – № 8.
12. Мальченко В.М. Особливості поділу та виділу спільної сумісної власності подружжя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / В.М. Мальченко. – Одеська національна юридична академія. – ОДЕСА, 2007. – 19 с.
13. Паславська О. Особливості спільної власності на землю за законодавством України / О. Паславська // Актуальні проблеми правознавства. – № 2. – 2017. – С. 74-78.
14. Ромовська З. В. Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс : підручник / З. В. Ромовська. – Київ : Атіка, 2005. – 560 с.
15. Спасибо-Фатєєва І. Правові режими спільного майна подружжя/ І. Спасибо-Фатєєва // Право України. – 2013. - № 10. – С. 77-84.
16. Яворська О. С. Правове регулювання відносин власності за цивільним законодавством України: Навч. посібн. - Київ: Атіка, 2008. – 256 с.

Завдання 1. Випишіть приклади виникнення права спільної сумісної чи спільної часткової власності в силу прямої вказівки закону.

Завдання 2. Складіть порівняльну таблицю відмінностей права спільної сумісної та спільної часткової власності.

Завдання 3. Визначте особливості реалізації повноважень подружжя як співвласників порівняно з іншими учасниками права спільної сумісної власності. Який правовий режим майна набутого особами, що проживають у конкубінаті?

Завдання 4. Назвіть підстави припинення за рішенням суду на підставі позову інших співвласників права особи на частку у спільному майні?

Завдання 5. Здійснити правовий аналіз рішення суду про поділ житлового будинку в натурі і встановлення порядку користування земельною ділянкою у цивільній справі № 201/9554/16-ц, яка розглядалась 02.10.2019 року URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84668014>. Аналіз складіть письмово з поставленими запитаннями та відповідями, які впливають із змісту судового рішення.

Завдання 6. Прокоментуйте правовий аналіз судової практики щодо правового режиму власності на зброю. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84481679>

Задача 1. Після реєстрації шлюбу у 1999 р. С. поселилася на житлову площу чоловіка, де була згодом зареєстрована і фактично проживала. В подружжя народилося двоє дітей: 2000 та 2001 р. н. У 2002 р. квартира була приватизована. Квартира передана у спільну власність співвласникам (батьки С., він, його дружина та двоє їхніх дітей) в рівних частках. У 2014 р. шлюб між подружжям С. було розірвано за позовом дружини. Одразу ж після розірвання шлюбу С. та його батьки звернулися до суду про припинення права на частку у спільному майні та виселення колишньої дружини С. В судовому засіданні відповідачка пояснила, що іншого житла у неї немає, вона погоджується нести всі витрати щодо утримання квартири пропорційно до своєї частки. Окрім цього, при її виселенні вона не зможе проживати разом з дітьми, які після розірвання шлюбу згідно із судовим рішенням, залишалися з матір'ю. Вирішіть спір.

Задача 2. Під час шлюбу подружжя Марківих придбало трьохкімнатну квартиру, співвласниками якої, крім них, були вказані троє неповнолітніх дітей. У зв'язку із розірванням шлюбу Марків звернулася до Марківа з позовом про поділ майна і про припинення права власності на його частку в квартирі взамін на грошову компенсацію, оскільки квартира їй потрібна більше, бо з нею залишаються проживати діти, натомість мати Марківа має власний будинок і син міг би переїхати до неї. Марків на судові засідання не

з'являвся і суд, розглянувши справу в його відсутності, позов задоволити. Чи правомірне рішення суду?

Задача 3. Дві сестри отримали в спадок житловий будинок в рівних частках. Через деякий час одна із сестер – Клименко вирішила свою частину будинку подарувати чоловікові. Дізнавшись про оформлення такого договору, друга сестра – Костенко звернулася до суду з позовом про визнання його недійсним, вважаючи, що сестра порушила її переважне право на купівлю частки і до того ж не мала права розпоряджатися спільною власністю без її згоди. Чи підлягає такий позов задоволенню?

Задача 4. Якимів та Степанова з 2005 року, не реєструючи шлюбу, проживали разом. Степанова не працювала, доглядаючи дітей. У 2007 році вони придбали машину, зареєструвавши її на ім'я Якиміва. У 2014 році половину заробітної плати Якимів щомісяця зі згоди Степанової вносив на банківський вклад. У 2015 році вони посварились і Степанова звернулася до банку з проханням повернути їй половину вкладу, однак, їй відмовили, зазначивши, що вкладником є Якимів. Чи стала Степанова співвласником машини та суми банківського вкладу?

Задача 5. ОСОБА_1 звернулася з позовом до ОСОБА_2 про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу, визнання майна спільною сумісною власністю та поділ майна, що належить сторонам на праві спільної сумісної власності таким чином: визнати за позивачем та відповідачем по 1/2 частки квартири; визнати за позивачем ОСОБОЮ_1 право власності на автомобіль та припинити на нього право власності ОСОБИ_2; інший автомобіль залишити відповідачу ОСОБА_2; визнати за позивачем ОСОБОЮ_1 право власності на земельну ділянку, будівельні матеріали та конструктивні елементи об'єкта незавершеного будівництва та припинити право власності ОСОБИ_2 на це майно, визнати за відповідачем ОСОБОЮ_2 право власності на земельну ділянку та будинок; визнати за позивачем ОСОБА_1 право на отримання компенсації 1/2 частки внесків до статутного капіталу господарських товариств.

Суди встановили, що із січня 2004 року до березня 2015 року сторони проживали однією сім'єю без реєстрації шлюбу. У шлюбі народили двох дітей, факт свого батьківства щодо дітей відповідач ОСОБА_2 не заперечував.

ОСОБА_2 під час розгляду справи відчужив частку у статутному капіталі одного з товариств.

Які доводи (докази) суд оцінює при встановленні факту спільного проживання жінки та чоловіка? Чи має право позивач ОСОБА_1 на частку у статутному капіталі у товаристві, яка відчужена ОСОБОЮ_2? Як буде здійснений поділ спільно набутого майна відповідно до фабули задачі?